

The Passion veroorzaakt ophef, Jezus destijds ook

Dat het evenement The Passion in kerkelijke kringen schuurt, is begrijpelijk. Maar de argumenten overtuigen theologe **Mirella Klomp** niet.

The Passion, een moderne vertolking van het lijdensverhaal van Jezus in het publieke domein, live uitgezonden op Nederland 1, roept uiteenlopende reacties op. Naast instemming en enthousiasme is er ook spot en hoon – zowel onder christenen als niet-christenen. Opvallend is het zwart-wit karakter van veel commentaren. Mensen verafschuwen The Passion of zijn laaiend enthousiast. Fascinerend is in het bijzonder de negatieve kritiek uit christelijke hoek op het evenement, dat dit jaar voor de vierde keer wordt gehouden. Komende donderdag vindt The Passion plaats op de Vismarkt in Groningen. Denigrerend commentaar en vlijmscherpe oordelen klinken uit de monden van gelovigen met heel verschillende kerkelijke achtergronden. Het verhaal is te heilig, het evenement te commercieel, de muziek te ongepast en/of de artiesten te hypocriet.

Hedendaagse passie

Deze hedendaagse passie heeft de vorm van een evenement waarbij zangers, acteurs en andere BN'ers Nederlandstalige tophits zingen die geplaatst zijn in het kader van het passieverhaal. Daarmee staat het evenement middenin de populaire cultuur. Dit jaar zal het opnieuw duizenden bezoekers en meer dan een miljoen kijkers trekken.

Dat sommige gelovigen er moeite mee hebben, is te verklaren. De muzikale vertolking van het lijdensverhaal – een klassieke vorm die stamt uit de christelijke traditie – wordt verplaatst van de kerk naar de cultuur. Dat gebeurt in deze laatmoderne tijd voortdurend met allerlei vormen van 'immaterieel religieus erfgoed'. Liturgie wordt in dit geval concert. Met die verplaatsing naar de cultuur verandert dat erfgoed. Zo zijn de uitvoeringen van veel passies (met name die van Bach) inmiddels een

Vorig jaar speelde Anita Meijer de rol van Maria tijdens The Passion. FOTO ANP

belangrijk verkoopproduct van de muziekindustrie geworden.

Maar met The Passion gaat die transformatie nog een stap verder. Deze nieuwe vorm haakt onbeschroomd aan bij tendensen in de moderne cultuur: mediatisering, evenementisering en commercialisering van religie worden bij deze vertolking van het lijdensverhaal doelbewust ingezet.

In lijn met een bredere tendens in de West-Europese cultuur is The Passion buiten de invloedssfeer van de kerk terechtgekomen. Daarmee komt de passie ver(der) af te staan van wat doorgaans in kerken wordt uitgedrukt of nagestreefd. Daar moet een passie 'ingetogen' zijn en 'discreet'; 'luidruchtige (pop)muziek' past niet bij het 'offer van Jezus Christus'. Hier botsen twee zaken. De

betekenis van de passie staat in de kerk relatief vast. Maar in onze cultuur bepalen mensen zelf wat dingen betekenen.

Natuurlijk is dat lastig voor gelovigen die zichzelf zien als hoeders van de christelijke (of kerkmuzikale) traditie. Maar christenen hebben geen exclusieve rechten op het lijdensverhaal. En dus kennen bezoekers van The Passion uiteenlopende betekenissen toe aan dat evenement: van gratis popconcert tot moderne liturgie en van stadsmarketing tot heiligschennis. In de laatmoderne cultuur heeft de ene interpretatie niet meer gezag dan de andere.

Bijbelteksten

The Passion schuurt dus kennelijk bij sommigen. Het is uiteraard nodig om kritische vragen te stellen bij de

keuzes die de organisatoren maken. Maar theologisch gezien is het de vraag of dat schuren wel zo slecht is. Uit tal van Bijbelteksten blijkt dat het optreden van Jezus ook de nodige commotie veroorzaakte, dat vrome gelovigen werden bekritiseerd en de gevestigde religieuze orde het niet bij het rechte eind bleek te hebben. Het verhaal dat God mens werd (wie had dat ooit gedacht?) laat zien dat God in de cultuur vormen zoekt om zich aan mensen bekend te maken. Niets is daarbij te min of te laag. Dat een 'wervelende show' als The Passion uitgesloten zou zijn, overtuigt mij niet.

Naar aanleiding van een eerdere uitvoering van The Passion schreef een kritische rooms-katholieke blogger: 'Jezus sterft zonder borrelnootjes'. Dat is dus nog maar de vraag.

Mirella Klomp
senior onderzoeker aan de
Protestantse Theologische Universiteit
te Amsterdam

commentaar

De mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteuren.

Geen verborgen camera op school, ook niet voor bestrijden van pesten

De misstand is al bekend, en de privacy van kinderen gaat boven alles

Verborgen camera's kunnen onthullend zijn. Journalisten leggen er bijvoorbeeld corruptie mee bloot bij topbestuurders van de voetbalbond Fifa, of tonen gaten aan in de beveiliging van Schiphol. Niet voor niets stelt de Raad voor de Journalistiek echter dat een verborgen camera een uiterst zwaar, en in beginsel niet-toelaatbaar, middel is. Het moet alleen worden ingezet als een journalist een kwestie niet 'met open vizier' kan behandelen, als het de enige weg is om een ernstige misstand aan het licht te brengen, of als het noodzakelijk is een zaak van maatschappelijk belang scherper

te belichten. En ook dan moet het gebruik van een verborgen camera worden afgewogen tegen de inbreuk op de privacy. De keuze van RTL om de verborgen camera in te zetten voor een programma over pesten gaat op vrijwel al die punten mank. Niet dat pesten geen belangrijk maatschappelijk thema is. Veel te veel kinderen (en volwassenen) zijn er slachtoffer van en sommigen drijft het zelfs tot zelfmoord. Maar onthuld hoeft die misstand niet meer te worden, en tv-makers kunnen er dan ook met 'open vizier' programma's over maken. Zo heeft de publieke omroep er morgenavond een themauitzending over.

Wordt het pesten dan 'scherper belicht' met zo'n camera? Ongewild dragen beelden bij aan een goed besef van de schokkende praktijk. Maar schoolleiders stellen terecht dat het confronteren van pesters met hun daden het probleem zelden oplost. In klassen is vaak meer aan de hand dan dat slechts één kind wordt gepest, stellen zij. Ook doet het geen recht aan de problematiek waar veel pesters zelf mee worstelen. Waaraan Kinderombudsman Dullaert nog toevoegt dat ook het gepeste kind zelf de gevolgen van de inzet van de camera niet kan overzien. Het kan averechts uitpakken en het slachtoffer nog jarenlang achtervolgen. Kinderen

moeten soms tegen zichzelf worden beschermd, stelt Dullaert. Op de achtergrond speelt ook dat met de komst van mobiele telefoons en social media allerlei vormen van cyberpesten een hoge vlucht hebben genomen. Veel scholen voeren dan ook een streng telefoonbeleid en leerlingen worden ervan doordrongen dat ze nooit stiekem beelden mogen maken om te publiceren. Alleen maar om een veilige schoolomgeving te creëren. Deze stiekeme opnames, hoe goed bedoeld ook, fietsen daar dwars doorheen. Op tal van gronden is de inzet van verborgen camera's op scholen daarom onwenselijk. Ook voor het bestrijden van pesten.